

PRECIPIO, RECUPERATIO

SOCIETATEA ROMÂNĂ DE CARDIOLOGIE GRUPUL DE LUCRU „CARDIOLOGIE PREVENTIVĂ”

Nr.7, Septembrie/
octombrie 2011

Între Paris si Sinaia (pe urmele Orient Expres)

La începutul lunii septembrie poposea la Sinaia, pentru o zi, Orient Expres, în tradiționala sa deplasare de la un capăt (Paris) la celălalt (Istanbul) al continentului.

Practic, între Paris si Sinaia s-au împărțit și drumurile cardiologilor români (și nu numai) în această toamnă frumoasă, așa că o comparație se poate oarecum face.

Orient Expres, celebra garnitură de tren care a aprins imaginația multor generații, din relatările presei vremii sau din paginile unor celebre romane polițiste, a echivalat dintotdeauna cu eleganța, rafinamentul, festivismul care, pe alocuri, a fost prezent și în sălile și în preajma Cazinoului din Sinaia. Cum altfel se putea, când vorbim despre o ediție jubiliară, al 50-lea Congres al societății noastre, societate numită la debut, așa cum ni se aduce aminte într-o carte lansată la Sinaia, „Société roumaine de cardiologie” ? Organizare impecabilă (grupul care s-a ocupat de organizare, tinerii din secretariat care au venit cu aproape o săptămână să aranjeze zona trebuie menționați, cred, în primul rând, ei au fost motorul locomotivei congresului alături de mecanicul Dan Deleanu și echipa de fochiști din jurul său), demonstrații aeriene cu piloți monitorizați Holter care „desenau” pe cer trasee sugerând, stilizat, activitatea inimii și care i-ar fi pus în încurcătură și pe moderatorii clasicului ”Electrocardiograme comentate”, violoncenști de marcă din formația Cazacu cântând până și jazz și muzică populară pe, de acum, neîncăpătoarea scenă a Cazinoului, la doar câteva zile de la încheierea unei alte ediții aniversare, cea a festivalului George Enescu (cu mulți colegi prezenți în sălile de la Ateneu sau Palat), sesiuni care de care mai atrăgătoare cu mulți invitați de elită și de peste hotare, demonstrații de gimnastică în masă pe muzica lui Bon Jovi și splendide seri de „socializare” și destindere alături de Brenciu, Bănică, Paula Seling, formația Taxi, Ion Caramitru și cine știe câți alții pe care nu i-am aflat. O ediție cum n-a fost alta, o ediție cu adevărat specială. Și la această ediție jubiliară, onorată –se putea altfel ? –de președintele Societății Europene, monsieur le professeur Komajda, am ales și noul consiliu de conducere pe următorii 3 ani.

Grupul nostru de lucru, unul dintre cele mai puternice, atât prin numărul de membri (140, al doilea ca mărime din societate), cât și prin vechimea și „statornicia” membrilor săi, a fost primul programat a-și ține sesiunea de prezentare a activității și de alegere a noii conduceri. Dl. conferențiar Florin Mitu, a făcut o trecere în revistă a activității grupului din anii precedenți (cursuri naționale cu audiență constant ridicată CardioPrevent, CardioFem, broșuri de popularizare, cărți, cursuri și conferințe în cadrul diferitelor manifestări medicale, participarea la sărbătorirea zilei inimii, revista grupului), după care a fost aleasă noua conducere.

Pentru următorii ani, **președinția** grupului va fi asigurată de **dr.Daniel Gherasim**, de la Institutul „C.C.Ilieșcu” Fundeni, **secretariatul** grupului fiind preluat de **Dr.Mihaela Suceveanu**, de la Spitalului de recuperare Covasna, două nume cu „vechime” în grupul nostru. De remarcat faptul că în Consiliul de conducere al Societății au fost aleși și ultimii 2 președinți ai grupului, respectiv dl.prof.Dan Gaiță (de pe poziția de președinte al grupului de ateroscleroză) și dl.conf.Mitu, ales prin vot în cadrul adunării generale.

Despre programul sesiunilor patronate de grupul nostru v-am informat în numărul trecut. Masa rotundă de vineri 30 sept (sala Phoenix, Hotel New Montana), avându-i ca moderatori pe conf.Florin Mitu și pe dr.Mircea Iurciuc a dezbătut aspecte privind

„Rigiditatea arterială-implicații în profilaxia primară și secundară”. Publicul numeros a făcut dovada interesului pentru această temă. Au susținut conferințe privind aspecte teoretice și practice ale rigidității arteriale dr.Mircea Iurciuc și prof.Mircea Popescu - metode de evaluare a elasticității arteriale, importanța măsurării presiunii centrale a fost subliniată de prof.Pal Kikeli, semnificația rigidizării arteriale în diferite stadii ale bolii vasculare a fost prezentată de Florin Mitu, în încheiere vorbitorii „delectând” publicul cu trei cazuri clinice: 2 rezolvate la Iași (Corina Dima Cozma și Magda Mitu), unul în curs de rezolvare la Timișoara (Stela Iurciuc). A doua masă rotundă desfășurată sâmbătă dimineața de la ora 10.30 în aceeași sală Phoenix și prezentată și în ziarul congresului din aceeași zi s-a dorit o demonstrație cât mai practică despre „Antrenamentul fizic în bolile cardiovasculare”. Datele pe care le obținem prin testul de efort când prescriem un program de recuperare au fost subliniate de dr.Gherasim, particularitățile și noutățile privind antrenamentul fizic în cardiopatia ischemică de Dana Pop, antrenamentul fizic în insuficiența cardiacă de Florin Mitu, recuperarea postoperatorie de prof.Zdrenghea, iar în final dr.Mihaela Suceveanu a prezentat antrenamentul fizic în boala arterială periferică. O sesiune de conferințe sub tema „Totul despre...” a tratat abordarea multidisciplinară a riscului cardiovascular (M Iurciuc, C.Avram, D.Gaiță, Maria Mota-joi 29 sept, de la ora 11, sala Phoenix, New Montana). Au mai fost, de asemenea, prezentări individuale ale membrilor grupului nostru în alte sesiuni: prof.D.Zdrenghea. „Pacientul cu risc cardiovascular (IMT, MSCT, ecoefort) în sesiunea „Cum evaluăm” joi dimineața, sala de teatru Casino, „Leziunile subclinice de organ din HTA și predicția riscului cardiovascular”(M.I.Popescu în cadrul mesei rotunde „Hipertensiunea arterială”, tot joi dimineața), „Precon condiționarea și postcon condiționarea ischemică-actualități 2011”(prof.Zdrenghea, în ”Hot Sesion” joi de la ora 11, sala Symposium, Hotel New Montana), „Țesutul adipos brun- o pată de culoare pe harta riscului cardiovascular”- comunicare orală, dr.Tase, Pitești, „Relația dintre factorii de risc cardiovasculari-fosfolipaza A2 secretată-rigiditatea arterială la pacienții cu sindrom metabolic (D.Zdrenghea și colectivul de la Cluj), „HDL-ținta terapeutică în tratamentul dislipidemiilor” (I.Manițiu , Sibiu). Legat de activitatea de prevenție, să mai remarcăm prezentarea ghidului de dislipidemii 2011 de către președintele comitetului de redactare , Z.Reiner din Croația și demonstrația de evaluare a riscului pornind de la un caz clinic, Dan Gaiță „Operații matematice simple pentru riscul cardiovascular”.

O posibilă reclamă la Colgate : unii zâmbesc fericiți la sfârșit de mandat, alții vor să pară fericiți la început de mandat. Oricum, o familie unită și fericită.

Membri ai grupului de lucru alături de... „un italiano verro” (în alb), în holul Cazinoului

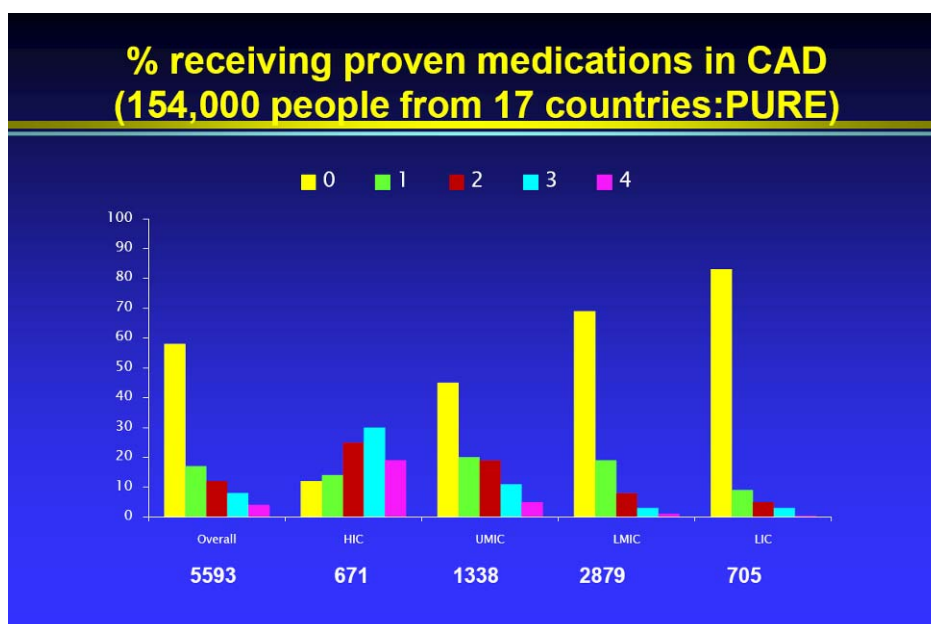
Aspecte de la sesiuni: .F.Mitu, prof.Pal Kikeli, prof.M.Popescu, dr.Stela Iurciuc

Prevenția la ESC PARIS 2011 : mâncați ciocolată, pedalați intens, râdeți cât mai mult (toate acestea au acum dovezi solide)

La Paris, anul acesta, au fost prezentate de catre Salim Yusuf, rezultatele registrului PURE (Prospective Urban Rural Epidemiological Study). Studiul a arătat că în țările cu venit mic, 80,2 % dintre pacienții cu boală cardiovasculară nu primesc nici un fel de medicație de prevenție. În țările dezvoltate procentul ajunge la 11,2 %. Studiul a început in 2003 in 17 țări și a înrolat 154 000 adulți cu vârsta între 35 și 70 de ani; 5650 avuseseră un eveniment cardiac, iar 2292 un accident vascular. Despre rezultatele din PURE s-a amintit și la congresul nostru național în cateva diapozitive.

Numărul de medicamente cu dovezi de protecție cardiovasculară prescrise în țările cu venit înalt (HIC), mediu (UMIC, LMIC) și scăzut (LIC) - prezentarea poate fi vizualizată pe site-ul ESC.

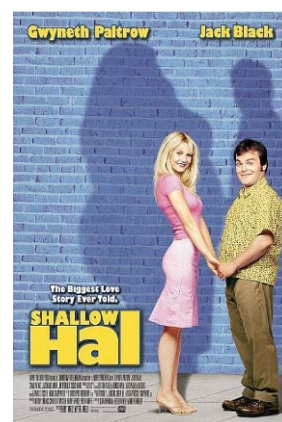
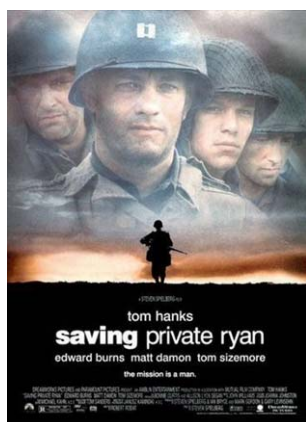
RESEARCH

Chocolate consumption and cardiometabolic disorders: systematic review and meta-analysis

Tot la Paris a fost prezentat un studiu (publicat in BMJ) privind efectul favorabil al consumului de ciocolată în prevenirea apariției bolilor cardiovasculare. Autorii au demonstrat într-o metaanaliză incluzând 7 studii și luând în considerare orice formă de ciocolată (neagră, albă, cu lapte, în tablete, băutură, snacks), reducerea riscului de boală cardiacă de orice fel cu 37%(RR 0,63;0,44-0,90) și a riscului de accident vascular cu 29%(RR 0,71;0,52-0,98) la cei care consumă mai multă ciocolată (pentru cei pofticioși: „mai multă” înseamnă una sau două bucăți – „pieces”- pe săptămână).

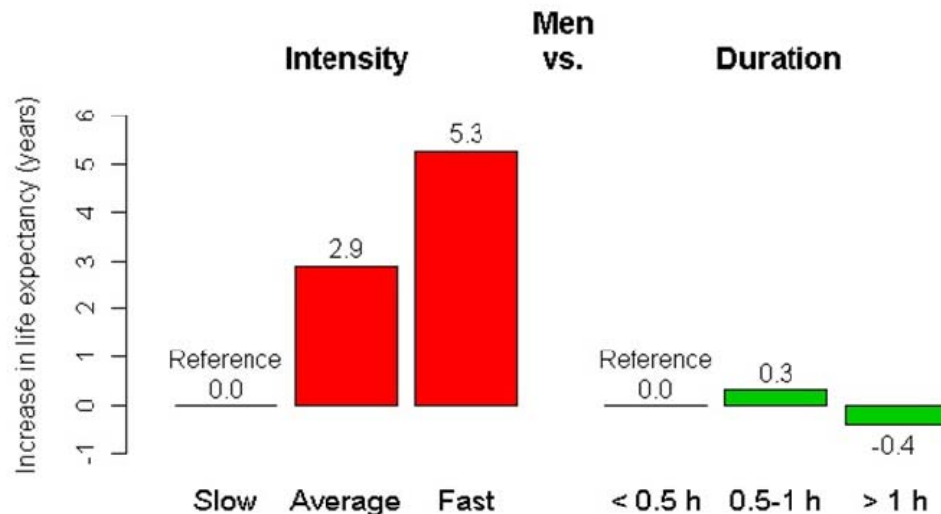
Nu s-a evidențiat o legătură între consumul de ciocolată și riscul de insuficiență cardiacă sau incidența diabetului zaharat la femei (la bărbați consumul de ciocolată scade incidența diabetului). Studiul a făcut valuri prin preluarea imediată a rezultatelor de către mass media.

E bine nu numai să mâncăm ciocolată (doar ne ocupăm cu prevenția), dar să și râdem mai mult. Studiul, prezentat de dr. Michael Miller (Baltimore), a testat efectul vizionării unor filme asupra funcției endoteliale. După ce au vizionat secvențe de 15 minute din „Saving private Ryan” s-a înregistrat o vasoconstricție de 30-50%, în timp ce urmărirea unei comedii (fragmente din „There’s Something about Mary”, „Shallow Hall” și „Kingpin”) a produs vasodilație ce a durat minim o oră (alți cercetători au raportat prelungirea efectului vasodilatator benefic al râsului până la 24 de ore). Alte două studii prezentate de dr. Tea Lallukka din Helsinki și de dr. Bonaguidi din Pisa au arătat că cei care lucrează ore suplimentare (mai mult de 3 ore) au risc crescut de boală coronariană, iar tulburările legate de stress și furia sunt predictorii importanți de evenimente cardiace.

De asemenea, un studiu danez efectuat pe cei care folosesc bicicleta, The Copenhagen City Heart Study, a arătat că nu durata pedalării, ci intensitatea este un predictor mai important al mortalității de orice cauză. Durata de viață a bărbaților care

au pedalat la intensitate mare a crescut cu 5,3 ani, iar a celor care au pedalat cu intensitate medie cu 2,9 ani, comparativ cu cei care au pedalat cu intensitate scăzută. Pentru femei, câștigul a fost de 3,9 ani (intensitate mare) și, respectiv, 2,2 ani (intensitate medie), comparativ cu cele care au pedalat ușor. Studiul sugerează că o parte mai însemnată a activității de timp liber trebuie să fie de intensitate mai mare („vigorous”), existând date similare și pentru simpla plimbare.

Mai semnalăm o analiză economică, de cost eficiență, a optimizării prevenției cardiovasculare efectuată pe datele prezentate de 8 dintre țările participante în EUROASPIRE III (Belgia, Bulgaria, Croația, Finlanda, Italia, Polonia, UK). Studiul a demonstrat eficiența măsurilor de prevenție, cu o creștere a raportului cost eficiență de 16,000 Euro per QALY. Reducerea riscului relativ cu terapia de scădere a HTA și terapia de reducere a colesterolului au avut cea mai mare influență pe ameliorarea raportului cost eficiență.

EUROASPIRE III: modelling the clinical and cost-effectiveness of optimizing cardiovascular prevention in patients with established coronary heart disease in Europe

David Wood a prezentat rezultatele unui substudiu din EUROACTION (nurse-led preventive cardiology programme), care a demonstrat superioritatea intervenției intensive asupra stopării fumatului, incluzând opțional și administrarea de vareniclină, la pacienții vasculari și cu risc înalt.

EUROACTION preventive cardiology programme plus intensive smoking cessation with Varenicline

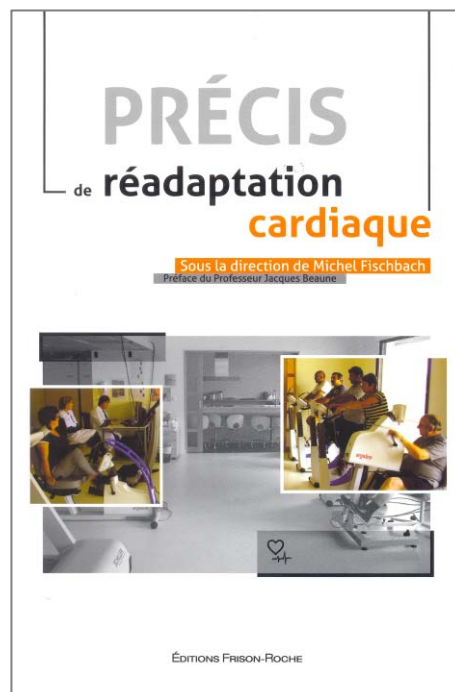
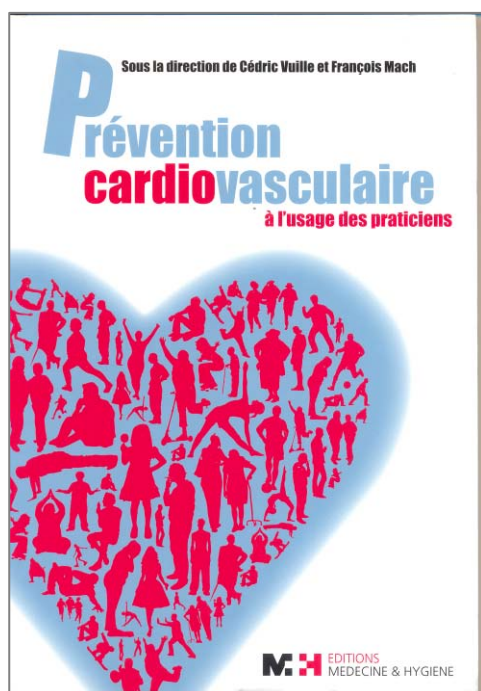
Presenter

Vă prezentăm, în încheiere, două foarte bune cărți de prevenție și recuperare cardiovasculară, apărute la Paris. Redăm, mai jos, introducerea făcută la „Précis de réadaptation cardiaque” de către Jacques Beaune, președintele federației franceze de cardiologie.

„Beneficiul individual al exercițiului fizic este încă mult subestimat pentru sănătatea populației. Este rolul nostru, al cardiologilor, de a-l promova pentru pacienții noștri, într-o manieră adaptată fiecărui caz în parte. Este, de asemenea, rolul Federației Franceze de Cardiologie de a-l promova pentru toți, ca și pentru pacienții care au terminat faza „medicalizată” a recuperării, după, de exemplu, un eveniment coronarian. Pentru toți, asta înseamnă o integrare agreabilă a activității fizice în viața cotidiană. Una din marile probleme o constituie permanența activității fizice de-a lungul timpului. Perseverența este esențială pentru activitatea fizică, ca și pentru menținerea unei alimentații sănătoase sau pentru menținerea renunțării la fumat.

Ajutorul colectiv adus prin Cluburile Inimii (Coeur et Santé), este indispensabil pentru menținerea antrenamentului fizic pe termen lung. Rolul nostru este dublu deci: de a face cunoscute beneficiile și metodele de realizare a recuperării pacientului cardiac, dar și de a ajuta la menținerea pe termen lung a schimbărilor de comportament.”

Să vă mai spunem că în Franța există peste 150 de centre de recuperare cu peste 6000 de paturi și locuri în centrele de profil (25% este recuperare în ambulator) ca să vedem cu cine ne comparăm și ce obiective ne-am putea propune?

Vă facem, totuși, o propunere : cursul CardioFem (ediția de toamnă) ce se va desfășura vineri 21 octombrie în Aula Magna a Facultății de Medicină din Craiova.

Prin tematica abordată, prin calitatea conferințelor și numele celor care le-au susținut , cursul s-a bucurat de succes în celelate centre, demonstrat prin numărul mare de participanți

Vă prezentăm mai jos programul cursului de la Craiova.

**GRUPUL DE LUCRU DE CARDIOLOGIE PREVENTIVĂ ȘI RECUPERARE
CARDIOVASCULARĂ
CURSUL SOCIETĂȚII ROMÂNE DE CARDIOLOGIE**

**PARTICULARITĂȚI ALE BOLILOR CARDIOVASCULARE LA FEMEI
(CARDIOFEM)**

Craiova– 21 octombrie 2011

Director curs : Conf. Dr. Florin Mitu

8,30 – 9,00 Înscrierea participanților

PARTEA I 9,00 – 11,30

Moderatori: Prof. Dr. Cătălina Arsenescu Georgescu, Prof. Dr. Carmen

Ginghină

9,00 – 9,15 – Deschidere

9,15 – 9,40 – Factorii de risc cardiovascular la femei – Conf.Dana Pop (Cluj-Napoca)

9,40 – 10,05 – HTA și sarcina – Prof.Cătălina Arsenescu Georgescu (Iași)

10,05 – 10,30 – Particularități ale insuficienței cardiace la femei- Prof.Carmen Ginghină (București)

10,30 – 10,45 – Prezentare de caz – Laura Popescu, Rodica Mușetescu (Craiova)

10,45 – 11,00 – Discuții

11,00 – 11,30 – Pauză cafea

PARTEA A II-A 11,30 – 13,45

Moderatori: Prof. Dr. Dumitru Zdrengea, Prof.Dr. Rodica Musetescu

11,30 – 11,55 – DZ ca factor de risc în patogeneza cardiovasculară la femei- Prof.Minerva Muraru (București)

11,55 – 12,20– Particularități ale cardiopatiei ischemice la femei- Prof. Mioara Dorobanțu (București)

12,20 – 12,55 – Particularități ale patologiei cardiovasculare în bolile endocrine la femei – Prof.Rodica Musetescu (Craiova)

12,55 – 13,20 – Valoarea testării de efort la femei-Daniel Gherasim (București)/ Florin Mitu (Iași)

13,20 – 13,30 – Discuții

13,30 – 14,30 – Pauză Prânz

PARTEA A III-A 14,30 – 16,30

Moderatori: Conf. Dr. Florin Mitu, Prof. Dr. Pal Kikeli

14,30 – 14,55 – Tratamentul nonfarmacologic în bolile cardiovasculare la femei - Conf. Florin Mitu (Iași)

14,55 – 15,20 – Particularități ale terapiei cardiovasculare la femei- Prof. Dumitru Zdrengea (Cluj-Napoca)

15,20 – 15,55 – Recuperarea la femei-rolul terapiei comportamentale-Prof.Pal Kikeli (Târgu – Mureș)

15,55 – 16,20 – Prezentare de caz – Cum realizăm un program de recuperare la femei cu boală coronariană stabilă - Magda Mitu (Iași).

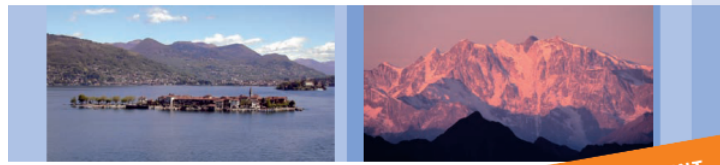
16,20 – 16,30 Discuții

Concluzii

Vă așteptăm în număr cât mai mare la Craiova.

Pentru cei interesați în testarea la efort, recomandăm cursul de la Veruno, lângă Novara (Italia), inițiat de Asociația Europeană de Prevenție și Recuperare (EAPCR) privind „utilitatea testării de efort cardiopulmonare în cardiologie”, 21-22 octombrie 2011 (director de curs Alessandro Mezani).

FIRST TRAINING COURSE ON THE USE OF CARDIOPULMONARY EXERCISE TESTING IN CARDIOLOGY

Urmează, între 27-29 octombrie 2011, cursul de la Berna „Recuperarea prin exercițiu fizic și tratamentul pe termen lung al bolnavilor cu insuficiență cardiacă” (directori de curs Jean Paul Schimd, Massimo Piepoli și Piotr Ponikowski). Programul fiecăruia dintre cele două cursuri și date privind condițiile de participare pot fi consultate pe site-ul EAPCR.

Exercise Rehabilitation and Long Term Management of Heart Failure Patients

27th October – 29th October 2011

UNIVERSITY HOSPITAL, INSELSPITAL BERN, SWITZERLAND
Hörsaal Langhans – Entry 43 A, Pathologisches Institut

Vă mai semnalăm din ultimul număr al „British Journal of Cardiology” un interesant articol privind recomandările de stil de viață și de medicație la pacienți după IMA în UK. Concluziile le aveți mai jos: doar o treime dintre pacienți, după un infarct acut, sunt încadrați într-un program de recuperare; recomandările ghidului britanic de prevenție nu sunt implementate corespunzător.

Lifestyle advice and drug therapy post-myocardial infarction: a survey of UK current practice

Julian Halcox, Steven Lindsay, Alan Begg, Kathryn Griffith, Alison Mead, Beverly Barr

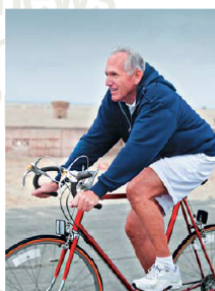
Authors
Julian Halcox
Professor of Cardiology and
Consultant Cardiologist
University Hospital of Wales,
Heath Park, Cardiff, CF14 4XW

Steven Lindsay
Consultant Cardiologist
Bradford Hospitals NHS Trust,
Duckworth Lane, Bradford, BD9 6RJ

Alan Begg
General Practitioner and Honorary
Senior Lecturer
Townhead Practice, Monroese,
DD10 8TY

Kathryn Griffith
General Practitioner and Clinical
CHD Lead
Dr Price and Partners, University
Health Centre, York University,
Heslington, York, YO10 3NP

Reducing morbidity and mortality among post-myocardial infarction (MI) patients requires the implementation of effective secondary measures. This survey examined current practice by assessing the view on, and adherence to, National Institute for Health and Clinical Excellence (NICE) guidance on MI secondary prevention in a sample of general practitioners (GPs) and cardiologists. There were 303 respondents from Scotland and England, including at least 10 GPs and one cardiologist from each English Strategic Health Authority. Although drug treatment post-MI generally complied with NICE recommendations, diet and lifestyle aspects were not implemented fully. There appeared to be sub-optimal integration between primary and secondary healthcare providers. Both GPs and cardiologists underestimated the importance of tailoring secondary prevention services

Key messages

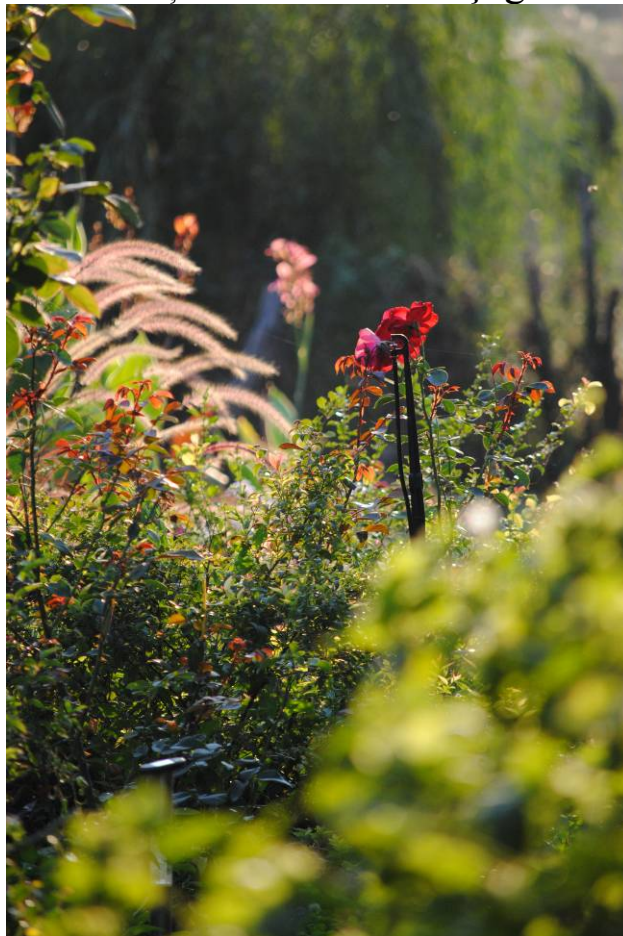
- Significant aspects of the National Institute for Health and Clinical Excellence (NICE) guidelines for secondary prevention post-MI are not being implemented effectively
- Only a minority of GPs and cardiologists prescribe omega-3 fatty acid supplements to eligible patients
- While rehabilitation services focus on patient-centred strategies to improve uptake and success, only one-third of post-MI patients currently take part in cardiac rehabilitation programmes
- Better integration between primary and secondary healthcare throughout the UK could improve the provision of a consistent, standardised cardiac rehabilitation service

Vă reamintim în încheiere că data limită pentru trimiterea rezumatelor la Europrevent (Dublin, 3-5 mai 2012) este vineri 4 noiembrie.

Unul dintre obiectivele activității noastre s-ar putea rezuma astfel : să umplem scările din centru (și să le golim pe cele rulante, din lateral)

Să aveți o toamnă îmbelșugată.

Președinte
Dr.Daniel Gherasim

Fost președinte
Conf.Florin Mitu